

català hi ha *-e* i no caiguda total de la *-u*: per exemple *conto* 'compte', *quatro* '4', *àmplo* 'ample', cosa que arriba fins a la Ribagorçana: conservació arcaica de la vocal com en llatí vulgar, res d'influència castellana. Ara bé en la «zona gris», els pobles de la franja limítrofa, això s'estén àdhuc a d'altres combinacions: diran *tórtlo* amb *ó* i no pas diftong, i amb *o* de timbre ben obert, tant com la de Bna., però en canvi diuen en plural *tórtθ* = *torts*. Doncs, allí diuen *mólto*: així, per exemple, a Açañui, a Benasc i a l'Isàvena mitjà. No és ben bé *molt* com en català pur, però encara és menys igual al cast. *mucho* o *muy*: s'han quedat en la fonètica del temps de Wamba o de Sant Damas. De Llaugarres, per exemple, tinc anotat «m'agrada *mólto*».

S'ha dit sovint que en el P. Val. s'és refractari a la construcció *molt de*, i que una construcció *molts de* (*moltes de coses* etc.) és ben estranya al valencià. Això deu estar-hi molt limitat en efecte. No obstant, a Sorita (no lluny de Morella) vaig sentir «no 's pot passà(r): hi ha *molts de àrsos*», 1961 (una bardissa plena d'arços punxents ens entrebancava el pas). En singular ho sento a gent de parlar genuí fins a les portes de la capital: «s'ha d'anar en *mol(t) d'èzme*» al Palmar de l'Albufera (1962), 'molt despert, amb molt d'encert o intuïció'.

DERIV.: *Multitud* [fi S. XIII], pres del ll. *mūltitūdo*, -*dinis* id.: «en aquella festa venien gran *mutitut* de gens», *VidesR*, 236r1, però algunes ratlles més avall escriu *multitit* (trad. *multitudo*, p. 719); «venc davant el gran *mutitut* de demonis --- él se féu lo senyal de la crou, e tota aquella *mutitut* de demonis s'esvaneyren», *ibid.*, 57r1; «com los fillys de Isrel demanassen abundància de carns --- Déus los tramès innumerable *mutitut* de g<u>atles», *AntCanals* (*Scipió*, *NCl.*, 37); *mutitudinari*.

CPT.: *Molt-díes*. *Molts-anys*. En forma sàvia: *múltiple* pres del ll. *mūltiplus* [-*plo*, *Lab.* 1864], abans *multiple* [*Lab.* 1840], ll. *multiplex*, -*icis*; *multiplicar* [*Llull*], pres del ll. *multiplicare* id.: «Dix Evast al malalt: --- Pus Déus vos *multiplica* la malaltia, pus vos dóna ocasió de paciència» (*Blanq.*, *NCl.* I, 114.15); sovint usat com a intr.: «pus fort creix ma dolor e pus *multipliquen* mos marrimens» (*ibid.* I, 209.7; també I, 260.11). En *Llull* es troba sovint la forma dissimilada *muntiplicar*, avui vulgar: «cor en aquel monestir fahia hom almoyna --- *muntiplicaren* molt fortment los pobres qui hi venien ---» (*ib.* II, 34.19) (igualment i també intr. en el vol. I 213.7); i també *montiplicar* amb *o*, adaptat a la forma catalana *molt*: tr. «Si los hòmens rics *montipliquen* lurs riqueses *montiplicant* diners e possessions ---», *Do. Pu.* (§ 44.5, *Gili*, p. 104).

Multiplicat part. tornat adj.: «Nós dit Rey En Pere d'Aragó, qui som posats a presidents e regidors en lo dit Regna, per los dons diverses e gràcies *multiplicades* que havem reebudes --- de la supernal clemència ---», *Cròn.* del Cerimoniós, § 4.5; «correges, bosses e anells, *multiplicats* e diverses», *Eiximenis* (*Dones*, cap. 24, profí., *EntreDL* I, 178, v. 11); «si cinc talents / --- / negociant / e ben obrant, / redoblaràs / e los retràs / *multiplicats*, / no soterrats / sens guany

algú», *JRoig* (*Spill*, 12663). La variant en *mol-* tingué molta extensió medieval: «Viu Nostre Senyor que era bon, e beney-los e dix-los: crexets e *multiplicats* e omplits les aygues de la mar ---», *GSerra*, *Gènesi de Script.* (a. 1451).

L'ús intransitiu es popularitzà molt: el veiem en el Cançoner popular: «Que qui té'l mal d'amor, <que> cada instant *multiplica* ---», *MilàF* (*Romlo.*, 371.3). Com a terme matemàtic «--- en quatre parts, que són dits: y *multiplicats* quatre vegades, seran 16 ---», *Onofre Pou* (*TbPu.*, 78).

Multiplicament: «*montiplicaments* de celestials dons són, fill, *montiplicaments* de turments e de tribulacions ---», *Llull* (*Do. Pu.* *ibid.*). *Multiplicació* [cap a 1390 o 1400], en el mallorquí *En Pacs*, *Doctrina Moral*, títols de dos capítols: «De l'arca de Noè e de les edats del món. De la *multiplicació* e disminució dels animals ---» (*JMBover*, *BiEscrBal.* II, 81). I en termes d'aritmètica: «NOMS DE COMPTAR QUI SIGNIFIQUEN *MULTIPLICACIÓ* Y PROPORCIÓ --- quotuplus?», «Los Romans no tenien talents, y tots los pesos que pujaven de lliura, dehien per *multiplicació* de les lliures», *OPou* (*TbPu.*, 107, 211). *Multiplicable* [*Belv.*], -*cador* [id.]; *multiplicando* [*Lab.* 1840]. *Multiplicatiu*. *Multicaule*. *Multicellular*. *Multiflor*. *Multiforme*. *Multilàter* [*Lab.* 1840]. *Multilocular*. *Multimilionari*. *Multipar*. *Multipartit*. *Multisecular* [*DFa.* 1954: definició mal improvisada pel «curador»: havia de dir «que s'estén per diversos segles»]. *Multivalve*.

Mòlt, mólta, V. moldre

MOLTA del *paller*, mot comarcal del Pirineu oriental, origen incert, potser del mateix origen que l'oc. ant. *mouta* 'senyal que hom fa, senyal que es dóna' (provinent del ll. vg. *mōvīta* 'moguda, senyal de moure's') i fr. ant. *muete* 'vara on es lliguen els reclams', suposant que des de la idea de 'vara usada per a la caça' s'hagués passat a una perxa per aguantar les garbes o per allunyar-ne els ocells; però també es podria creure d'origen pre-romà indoeuropeu. □ 1.ª *doc.*: c. 1880, *DAG.*: «la perxa central que sosté els pallers».

No n'hi ha altra notícia que aquesta i la localització que en dóna *AlcM* a l'Emp., Garrotxa [?] *Guilleries*, indicant una pronúncia *mólta*, amb *o* sense reserves. *Mólta* surt espontàniament a la conversa parlant amb una vella i un vell de St. Aniol de Finestres, fill de Mieres: «era l'ànima del *païé* —expliquen—, hi posava una olla de cul per amunt a la punta o bé uns draps penjant, perquè espantés els ocells», però ara ja no hi ha pallers... (1982); d'altra banda el trobem en un autor que el devia saber de sobres, com a olotí i excellent escriptor i observador del llenguatge: «Jurèu no dexar-lo de petja, y enastar-lo com una guilla a la *molta* de la pallera per què 'ls corbs se n'afartin», *MrnVayreda* (*Puny.* I, XIII, 206 (162)). Recordem que quan va sortir aquest llibre feia un any de la mort de l'autor i set de la mort d'Aguiló, però que els seus materials lexicog. quedaren inèdits encara 25 anys. El mot ja no és de les *Guilleries*: he constatat a Joanet (St. Hi-